

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk FEZ-U-2434552	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
Onderwerp Najaarsbrief Zorg 2003		Bijlage(n)	Uw brief

1. Inleiding

De Najaarsbrief Zorg 2003 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de uitgaven in de zorgsector in het lopende jaar. Het beeld dat de Najaarsbrief Zorg 2003 schetst, sluit aan op de Najaarsnota 2003, die door de Minister van Financiën aan de Kamer wordt aangeboden.

De Najaarsbrief Zorg 2003 presenteert bijstellingen ten opzichte van de standen die zijn opgenomen in de VWS-begroting 2004. Daarvoor is voornamelijk gebruik gemaakt van de informatie die het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) ons in oktober ter beschikking heeft gesteld. Dit betreft informatie over de kosten en financiering van de Algemene Kas van de ZFW en het Algemeen Fonds van de AWBZ. Deze cijfers zijn deels gebaseerd op realisatiecijfers over 2002 en het eerste deel van 2003, en verder op inschattingen van het CVZ. Daarnaast is van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) informatie ontvangen met betrekking tot nabetalingen over voorgaande jaren als gevolg van bijstellingen van instellingsbudgetten in die jaren.

De gegevens waarover we voor deze Najaarsbrief hebben kunnen beschikken zijn ramingen, waardoor de verklaringen voor de oorzaken van mutaties nog niet volledig kunnen zijn. Daarvoor zijn met name gegevens van het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG) over de instellingsbudgetten en productieafspraken benodigd. Een goed beeld kan het CTG pas in het voorjaar van 2004 leveren.

Paragraaf 2 geeft een overzicht van het budgettaire beeld over 2003. In aansluiting hierop toont paragraaf 3 de uit de beschikbare gegevens voortvloeiende mutaties voor diverse sectoren. Ten slotte geeft paragraaf 4 inzicht in de uitgaven die ten laste komen van de Algemene Kas ZFW en het Algemeen Fonds AWBZ, alsmede de premieontvangsten en de vermogens van deze fondsen.

VWS

2. Budgettair beeld zorgsector

De netto zorguitgaven, die relevant zijn voor het Budgettair Kader Zorg (het BKZ), stijgen met circa € 0,4 miljard. Dit is het saldo van diverse mee- en tegenvallers in de verschillende BKZ-sectoren. Deze meeruitgaven komen boven op de € 0,2 miljard aan extra uitgaven die al bij het Hoofdlijnenakkoord zijn afgesproken, waardoor er een overschrijding van het BKZ plaatsvindt. Zoals in paragraaf 3 nader wordt toegelicht, is het merendeel van de hogere uitgaven niet het gevolg van een hogere productie in het lopende jaar 2003, maar vloeit ze voort uit nabetalings over voorgaande jaren. Deze nabetalings zijn veel hoger dan VWS had verwacht op basis van de in het verleden geregistreerde verschillen tussen budgetten en financiering van de instellingen.

3. Bijstellingen van de uitgaven en ontvangsten

Tabel 1 geeft een overzicht van de bijstelling van de BKZ-relevante uitgaven en ontvangsten in 2003.

Tabel 1 BKZ-uitgaven en -ontvangsten

(bedragen in EUR mln)

	2003
BKZ-uitgaven stand begroting 2004	43.180,7
<i>mee- en tegenvallers, besparingsverliezen</i>	
Curatieve Zorg	10,0
Geneesmiddelen	-200,0
GGZ	-100,0
Gehandicaptenzorg	300,0
Verpleging en verzorging	175,0
Hulpmiddelen	35,0
<i>subtotaal mee- en tegenvallers, besparingsverliezen</i>	<i>220,0</i>
<i>technische mutaties</i>	
ijklijnmutaties	-1,7
<i>subtotaal technische mutaties</i>	<i>-1,7</i>
<i>totaal uitgavenmutaties</i>	<i>218,3</i>
BKZ-uitgaven stand Najaarsbrief Zorg 2003	43.399,0
<hr/>	
	2003
BKZ-ontvangsten stand begroting 2004	2.508,6
aanpassing raming eigen betalingen	-200,0
<i>Totaal mutaties</i>	<i>-200,0</i>
BKZ-ontvangsten stand Najaarsbrief Zorg 2003	2.308,6

Toelichting uitgavenmutaties

Mee- en tegenvallers, besparingsverliezen

- **Curatieve zorg**

De CVZ-cijfers wijzen op meevallers bij enkele extramurale zorgsectoren (€ 50 miljoen) en tegenvallers bij de financiering van de ziekenhuizen (€ 60 miljoen). De oorzaken van deze mee- en tegenvallers moeten nog nader worden geanalyseerd.

- **Geneesmiddelen**

De van het CVZ ontvangen cijfers geven aan dat de uitgaven voor geneesmiddelen in de eerste helft van 2003 minder hard zijn gegroeid dan waarmee in de raming rekening gehouden was. Hierdoor is een meevaller van € 200 miljoen ontstaan. Deze meevaller is onder meer het gevolg van een prijseffect. De maximumprijzen van geneesmiddelen worden wettelijk vastgesteld op het gemiddelde van vier landen, waaronder Engeland. Door de waardevermindering van het Engelse pond ten opzichte van de euro treedt een meevaller op. Voorts zijn twee hardlopers, de maagzuurremmer Losec en de cholesterolverlager Zocor, uit het patent gelopen. Ten slotte zijn in 2002/2003 in vergelijking tot voorgaande jaren relatief weinig nieuwe geneesmiddelen toegelaten.

De cijfers van het CVZ zijn gebaseerd op de eerste helft van 2003. Omdat de prijsmaatregel geneesmiddelen pas in september 2003 in werking is getreden, is het daadwerkelijk effect van de prijsmaatregel nog niet meegenomen in de CVZ-cijfers.

- **GGZ**

Op basis van de door het CVZ verzamelde realisatiecijfers is er aanleiding de raming van de uitgaven voor de GGZ met € 100 miljoen te verlagen.

Sinds 1 januari van dit jaar geldt de geclausuleerde open-einde systematiek ook in de GGZ-sector: indien instellingen extra productie kunnen leveren, dan wordt die extra productie ook vergoed. Het CTG hanteert echter de regel dat de budgetten in de GGZ in eerste instantie met niet meer dan 10% per instelling verhoogd worden. Pas als de productiestijging binnen een instelling daadwerkelijk dit percentage overschrijdt, vindt aanpassing van het budget aan de productieafsprake plaats. In de VWS-ramingen is er echter wel vanuit gegaan dat de productieafspraken in de GGZ in 2003 meer dan 10% stijgen. Het werkelijke effect is bij de methode die het CTG hanteert pas aan het eind van het jaar in de budgetten en dus pas in de eerste maanden van 2004 ook in de voorschotten en daarmee de financiering zichtbaar. Naar verwachting leidt de meevaller in dit jaar tot een even grote tegenvaller in 2004.

- **Gehandicaptenzorg en verpleging en verzorging**

De door het CVZ verzamelde realisatiecijfers over de eerste acht maanden van 2003 geven aanleiding de raming van de financiering met € 475 miljoen te verhogen. Deze tegenvaller wordt veroorzaakt door nabetalingen over oude jaren, die veel hoger zijn dan VWS op basis van de geregistreerde verschillen tussen budgetten en financiering van de instellingen in het verleden had verwacht.

De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de veronderstelling van VWS, dat de CVZ-cijfers over de financiering van de instellingen uitsluitend betrekking had op de budgetten van die instellingen, niet geheel juist is. Een relatief klein bedrag in de financiering heeft namelijk betrekking op zogeheten buitenbudgettaire vergoedingen. Deze betalingen aan instellingen hebben wel een rechtsgrond in de AWBZ, maar zijn niet in het CTG-budget opgenomen.

Het betreft daarbij specifiek aangepaste hulpmiddelen (rolstoelen) en in geringe mate ook tandheelkundige hulp in de financiering van verpleeghuizen en instellingen voor gehandicapten.

- **Hulpmiddelen**

Op basis van door het CVZ ontvangen gegevens wordt de raming van de uitgaven voor hulpmiddelen met € 35 miljoen verhoogd.

Opvallende kostenstijgingen doen zich onder andere voor bij: Inrichtingselementen woningen (15%), hulpmiddelen voor communicatie en signalering (14%) en mobiliteitshulpmiddelen (20%). Nader onderzoek van het CVZ zal de oorzaak van de kostenstijgingen uitwijzen, met name de vraag of dit volume- of prijseffecten zijn.

Tevens kunnen de per 1 januari 2003 ingevoerde wijzigingen van de 'Regeling hulpmiddelen' een rol spelen. Ook over mogelijke financiële consequenties van deze wijzigingen verwacht ik nadere informatie van het CVZ.

Technische mutaties

- **IJKlijnmutaties**

Deze post is het saldo van meerdere mutaties die samenhangen met overboekingen tussen het Budgettair Kader Zorg en de ijklijn Rijksbegroting eng.

Toelichting ontvangstenmutaties

- **Aanpassing raming eigen betalingen**

Op basis van informatie van het CAK moet rekening gehouden worden met een tegenvaller van € 200 miljoen. Op basis van de op dit moment beschikbare gegevens ga ik er van uit dat deze tegenvaller gedeeltelijk verklaard wordt door vertraagde inning. In maart 2004 zal een extern onderzoek naar de inningproblemen worden afgerond. Hierbij zal ook de uitvoering van de nieuwe eigen bijdrage worden betrokken. Er zijn verder aanwijzingen dat de verblijfsduur in intramurale instellingen korter is dan geraamd. Voor deze kortdurende zorg geldt een lagere eigen bijdrage, zodat rekening moet worden gehouden met lagere ontvangsten.

Tabel 2 geeft de gevolgen voor de netto uitgaven onder het Budgettair Kader Zorg. Het saldo van uitgaven- en ontvangstenbijstellingen bedraagt € 418,3 miljoen.

Tabel 2 BKZ-uitgaven en -ontvangsten

(bedragen in EUR mln)

	2003
BKZ-uitgaven stand begroting 2004	43.180,7
BKZ-ontvangsten stand begroting 2004	2.508,6
Netto BKZ-uitgaven stand begroting 2004	40.672,1
Mutaties BKZ-uitgaven Najaarsbrief Zorg 2003	218,3
Mutaties BKZ-ontvangsten Najaarsbrief Zorg 2003	-200,0
<i>Totaal mutaties Najaarsbrief Zorg 2003</i>	418,3
Netto BKZ-uitgaven stand Najaarsbrief Zorg 2003	41.090,4

VWS

4. Ontvangsten, uitgaven en vermogens van de zorgfondsen (AWBZ/ZFW)

De in de vorige paragrafen vermelde mutaties werken (deels) door in de financieringsoverzichten van de zorgfondsen (het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten en de Algemene Kas van de Ziekenfondswet).

Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten

Tabel 3 zet de huidige ramingen voor de AWBZ af tegen de ramingen in de Begroting 2004. (NB Door afronding kunnen optellingen afwijken.)

Tabel 3 Uitgaven, ontvangsten en vermogen AWBZ	(in € mld)
	2003
Uitgaven Begroting 2004	19,8
Nieuwe mutatie	+ 0,4
Uitgaven Najaarsbrief Zorg 2003	20,1
Inkomsten Begroting 2004	20,6
Nieuwe mutatie	-0,3
Inkomsten Najaarsbrief Zorg 2003	20,3
Exploitatiesaldo Begroting 2004	0,8
Nieuwe mutatie	-0,7
Exploitatiesaldo Najaarsbrief Zorg 2003	0,2
Vermogen Begroting 2004	-2,8
Nieuwe mutatie	-0,7
Vermogen Najaarsbrief Zorg 2003	-3,5
Vermogenssaldo Begroting 2004	-3,3
Nieuwe mutatie	-0,7
Vermogenssaldo Najaarsbrief Zorg 2003	-4,0

De meest actuele cijfers voor de AWBZ gefinancierde uitgaven geven aan dat in 2003 € 0,4 miljard meer is uitgegeven dan geraamd in de Begroting 2004. Deze bijstelling hangt samen met de hogere uitgaven bij gehandicapten (€ 0,3 miljard) en verpleging en verzorging (€ 0,175 miljard) en lagere uitgaven bij de GGZ (-€ 0,1 miljard) die gemeld zijn in tabel 1.

Voor de cijfers met betrekking tot de inkomstenzijde is voor de premie-inkomsten aangesloten bij de realisatiecijfers van de Belastingdienst (de AWBZ premie wordt geïnd door de Belastingdienst). Daaruit blijkt een tegenvaller in 2003 van € 0,1 miljard. Verder is de tegenvaller bij de eigen betalingen verwerkt die reeds is gemeld in tabel 1 (€ 0,2 miljard).

Als gevolg van de hiervoor beschreven ontwikkelingen verslechtert het exploitatiesaldo in 2003 met € 0,7 miljard. Het vermogen en het vermogenssaldo (het saldo van het feitelijk vermogen en het normvermogen) laat hierdoor ook een verslechtering zien van € 0,7 miljard.

Algemene Kas Ziekenfondsverzekering

Tabel 4 zet de huidige ramingen voor de Algemene Kas van de Ziekenfondsverzekering af tegen de ramingen in de Begroting 2004. (NB Door afronding kunnen optellingen afwijken.)

Tabel 4 Uitgaven, ontvangsten en vermogen Algemene Kas ZFW (in € mld)

	2003
Uitgaven Begroting 2004	13,5
Nieuwe mutatie	0,0
Uitgaven Najaarsbrief Zorg 2003	13,5
Inkomsten Begroting 2004	13,7
Nieuwe mutatie	+ 0,1
Inkomsten Najaarsbrief Zorg 2003	13,8
Exploitatiesaldo Begroting 2004	0,2
Nieuwe mutatie	+ 0,1
Exploitatiesaldo Najaarsbrief Zorg 2003	0,3
Vermogen Begroting 2003	0,0
Nieuwe mutatie	+ 0,1
Vermogen Najaarsbrief Zorg 2003	0,1
Vermogenssaldo Begroting 2004	1,5
Nieuwe mutatie	+ 0,1
Vermogenssaldo Najaarsbrief Zorg 2003	1,6

Volgens huidige inzichten komen de uitgaven van de Algemene Kas in 2003 uit op het niveau dat geraamd werd ten tijde van de Begroting 2004. De totale uitgaven in de ZFW komen ruim € 0,1 miljard lager uit dan geraamd in de Begroting 2004. Dit betreft het ziekenfondsdeel van de meevaller bij de geneesmiddelen die gemeld staat in tabel 1. Deze meevaller slaat echter volledig neer bij de individuele ziekenfondsen en niet bij de Algemene Kas. Bij de Algemene Kas hoeft de raming van de uitgaven derhalve niet te worden aangepast.

De inkomsten van de Algemene Kas komen op basis van de meest recente informatie € 0,1 miljard hoger uit. Dit betreffen vrijwel volledig de MOOZ ontvangsten. Voor de premieontvangsten zijn geen nieuwe gegevens beschikbaar.

Als gevolg van het bovenstaande komen het exploitatiesaldo, het vermogen en het vermogenssaldo van de Algemene Kas eveneens € 0,1 miljard hoger uit dan geraamd ten tijde van de Begroting 2004.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst

drs. Clémence Ross-van Dorp